

КРЕИРАЊЕ НА ПОЛИТИКИ ЗА СУЗБИВАЊЕ НА ЛЕГИСЛАТИВИ СО ШТЕТНИ ПОСЛЕДИЦИ

Апстракт: Овој краток труд има за цел да изврши анализа на креирани политики од страна на извршната власт, преку донесените легислативи од страна на законодавецот. Со донесување на легислативите од страна на законодавецот истите стануваат легални за извршување на оние субјекти кои директно ги извршуваат истите легислативи. Според тоа, донесената легислатива, без разлика дали со тоа што е спорна и изведува штетни последици, претставува легалитет за делување на субјектот кој ја спроведува и директно ја извршува легислативата. Целта е да се увиди дали постои заблуда на општествено зло и филозофска дегенерација преку коруптивноста на оние кои ја практикуваат моќта (Ниче, 2:2006).

Клучни зборови: *власт, политики, легислативи, законодавец, легалност*

Bobi GIDIOSKI

POLICY TO SUPPRESS LEGISLATION WITH HARMFUL CONSEQUENCES

Abstract: This short article aims to conduct an analysis of the policy that created the executive power through legislation passed by the legislature. With the adoption of legislation by the legislature, they become legitimate on those entities that are directly engaged in the same law. Such a law was in itself controversial and carries consequences, the lawful actions of the person who carried out and executes the law. The aim is to see whether there is a misconception of the social evils and philosophical degeneration through corruptivity those who practice power (Nietzsche 2: 2006). In addition, if there is power through manipulation, the adoption of laws that actually represent a philosophical degeneration damages the citizens.

Key words: *power, policies, legislation, lawmaker, legality*

Вовед

Целта на овој труд е да изврши анализа на креирани политики од страна на извршната власт, преку донесените легислативи од страна на законодавецот. Со донесување на легислативите од страна на законодавецот истите стануваат легални за извршување на оние субјекти

¹⁾ Магистранд по политики при ИОХН Скопје

кои директно ги извршуваат истите легислативи. Според тоа, донесената легислатива, без разлика дали со тоа што е спорна и изведува штетни последици таа претставува легалитет за делување на субјектот кој ја спроведува и директно ја извршува легислативата. Целта е да се увиди дали постои заблуда на општествено зло и дегенеративна филозофија преку коруптивноста на оние кои ја практикуваат моќта (Ниче, 2:2006). Освен тоа, дали постои моќ преку манипулација, преку донесување на легислативи кои, всушност, се на штета на граѓанинот. Во тој контекст на нештата, индивидуата мора да биде сомничава преку која сомничавост треба да ја осознае вистината (Декарт, 2012). Во овој случај мора да постои сомнеж, а Декартовиот сомнеж како средство за препознавање на вистината би се надополнил со Хегеловата теза дека вистината може да се препознае преку пупката, цветот и на крајот плодот (Хегел, 2010). Според Фуковата теорија за моќта, истата претставува репресивна легислатива, односно легитимна репресија² врз основа на правна норма, притоа, Мишел Фуко моќта ја дефинира како сопственост на елитата, односно како логика на бирократските институции. Освен наведените тези за моќта, тезата на Фуко за знаењето, кое е тесно поврзано со производството на пасивни тела и потчинети умови е една од најзначајните теории за моќта во поново време (Неш, 2005). Врз основа на Фуковите убедувања, со тоа што овој вид на правни норми стануваат легални и легитимни, индивидуите и групите го ограничуваат сфаќањето на значењето на моќта која прераснува во апсолутна и не дава можност за отпор (Неш, 2010). Неш продолжува со Фуковата теза дека моќта е насекаде, не затоа што опфаќа сè, туку дека доаѓа од секаде. Според истото, моќта не е само во оној кој директно ја практикува власта, туку и во неговите потчинети бирократи кои ја спроведуваат креираната политика. *Донесувањето и спроведувањето на легислативите, не е доказ за постоење на правото и правната држава.*

1. Легалислатива на штета на општествената заедница

Согласно со општествениот договор³ законодавецот донесува легислативи и норми кои мора да бидат усогласени и донесени согласно со општествен договор⁴. Општествениот договор не може да биде

²) Поимот легитимна репресија ја користи Мишел Фуко во неговиот труд Надзор и казна, додека поимот легитимна принуда го користи Вебер.

³) Поимот Општествен договор го користи Ж.Ж. Русо во неговиот истоимен труд, а истиот го означува Уставниот поредок на една држава.

⁴) Согласно со Уставот на Р.Македонија, чл.68 од истиот, Собранието на Р.Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите; Воедно законите донесени од страна на Собранието мора да бидат согласно со Уставот и тие треба да произлегуваат од истиот; УСТАВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА („Сл.весник на РМ“ 52/91, 31/98, 91/01)

општествено зло на дегенеративна филозофија, додека легислативите и нормативите кои произлегуваат од истиот не смеат да бидат можност за коруптивност на оние кои ја практикуваат моќта.

Легислативите кои се донесени од страна на суверенот често се усогласени со општествениот договор, но не често ја отфрлаат можноста за коруптивност на субјектите кои ги извршуваат легислативите. Освен тоа, субјектите кои го имаат интересот често се субјектите кои практикуваат моќ.

Карактеристичен пример каде што субјектот кој практикува моќ и субјектот за кој е донесен нормативот се поклопуваат е легислативата за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост⁵. Легислативата за првпат од страна на законодавецот е донесена во 2005 година со намера општествениот капитал кој е даден на користење на субјектот граѓанин да премине во сопственичко право, со што субјектот освен што би имал право на користење, би имал право и на располагање⁶. Легислативата од 2005 година регулира поими преку кои овозможува освен субјектот граѓанин и субјектот правно лице да стекнат право на сопственост над објект или земјиште од општествена сопственост, кое дотогаш го имале како право на користење⁷. Во легислативата се уредува кој објект (земјиште) во општествена сопственост не може да биде приватизирана и предадена во сопственичко право на субјектите баратели. Имено, во легислативата децидно стои дека предмет на приватизација не може да биде објект (земјиште) што е во општа употреба и за општо

http://wcjp.unicri.it/db_legislation/national/docs/FYROM_Ustav_SV%2052-91,%2031-98,%2091-01_mak.pdf

⁵) Види Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Сл. весник на Р.Македонија“ бр.4/05, од 17.1.2005 година); Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentlaws.php?name=%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD+%D0%B7%D0%B0+%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0+%D0%BD%D0%B0+%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D0%BE+%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%98%D0%B8%D1%88%D1%82%D0%B5&number=&year=&category=0&keyword=&button=%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%98>

⁶) Види Закон за сопственост и други стварни права „Сл. весник на Р. Македонија“ бр. 18 од 5.3.2001 год. Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Имено, согласно со Законот за сопственост и други стварни права сопственоста се дефинира како право на располагање и користење, што во слободен превод би значело право на користење на стварта, но и право на продажба, односно целосно право врз самата ствар.

⁷) Види Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Сл. весник на Р.Македонија“ бр.4/05, од 17.1.2005 година) Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43> Имено, согласно со чл.2 ст.1 т.3 Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост е стекнување на право на приватна сопственост на градежното земјиште во државна сопственост на кое право на користење имаат физички и правни лица.

добро на субјектот граѓанин⁸. Правните дела кои се спротивни на истото суверенот⁹ вели дека нема да произведуваат правно дејство и истите би биле ништовни¹⁰.

Нормата од чл.6 од 2005 година гласи:

1. Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.
2. Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

Притоа, се наведува дека со оваа легислатива се уредуваат сопственичките права на корисникот на градежно земјиште, изградено или неизградено, кое е во општествена сопственост со цел да премине во приватна сопственост¹¹.

Нормата која го уредува ова начело од 2005 година гласи:

1. Корисниците на градежно земјиште во државна сопственост, за стекнување на право на сопственост, долготраен закуп и времен закуп се должни да поднесат барање под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон.
2. Ако корисниците на градежно земјиште во државна сопственост за стекнување на правата од ставот (1) на овој член во роковите определени со овој закон не поднесат барање, правото се установува под услови и на начин утврдени со овој закон.
3. Со стекнувањето на правата од ставот (1) на овој член, врз основа на овој закон претстанува правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост на досегашните корисници на градежното земјиште.

⁸) Види, исто чл.6 ст.1 Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација. Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

⁹)Поимот суверен го користи Ж.Ж.Русо во неговиот труд Општествен договор, кој поим го заменува законодавецот (пратеникот во Собранието), а воедно и граѓанинот.

¹⁰) Види, исто чл.6 ст.2 Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство. Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

¹¹) Види чл.3 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Сл. весник на Р. Македонија“ бр.4/05, од 17.1.2005 година) Pravo.org.com.mk [file:///C:/Users/Acer/Downloads/privatizacija_%20i_zakup_na_gradezno_zemjiste_vo_drzavna_sopstvenost%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/privatizacija_%20i_zakup_na_gradezno_zemjiste_vo_drzavna_sopstvenost%20(2).pdf)

Според тоа, во нормата евидентно стои дека субјект барател може да биде корисник кој со правен акт ќе го докаже корисничкото право. Тоа значи дека објектот (земјиштето) никогаш не било сопственичко право на субјектот барател, туку само го користел.

Во 2008 година законодавецот врши измени на нормативот од чл.6, при што ја брише нормата дека актите кои уредуваат некакво општо добро¹². Со тоа законодавецот овозможува сите акти донесени во интерес на субјектот граѓанин да се ништовни, односно дека актите кои уредуваат некакво општо добро и објект кој е за општа употреба, а треба да биде дополнително изведен, тие акти се ништовни. Тоа би значело дека онаму каде што е планиран објект за општо добро преку акт донесен од страна на некаков орган нема нормативна важност, туку дека тој објект (земјиште) може да се предаде во целосно располагање и користење на барателот. Единствено како планиран објект од општо добро и за општа употреба се зема доколку е планиран во посебните нормативи, односно урбанистичките планови.

Прочистениот текст на нормативот од 2008 година гласи:

1. *Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.*
2. *Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.*

Во 2009 година законодавецот врши повторна измена и дополнување на легислативата преку која просторните и урбанистичките планови ги заменува со акти за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела¹³. На овој начин, законодавецот освен што претходно исклучува други акти (одлуки, заклучоци од државни органи), исклучува градежен опфат. Имено, законодавецот овозможува приватизација на градежни парцели доколку не се опфатени во урбанистичките планирања како општо добро и за општа употреба, а не како претходно. Со вака уредена

¹²⁾ Види Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на РМ“, бр. 165 од 30.12.2008 година); Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43> Притоа во чл. 3 од измените се менува чл. 6 ст.1, каде што зборовите „и актите што ги заменуваат тие планови“ се бришат.

¹³⁾ Види Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на РМ“, бр. 146 од 7.12.2009 година); Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>. Во чл.3 од измените се дополнува и изменува чл. 6 став (1) со зборовите: „просторните и урбанистичките планови“ се заменуваат со зборовите: „актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела“.

легислатива кон субјектот барател се исправа една неправда, бидејќи претходно доколку со урбанистичко планирање објектот (земјиштето) е во градежен опфат истото не може да биде предмет на приватизација. Со овој норматив субјектот барател има можност да го приватизира објектот (земјиштето) доколку истото според деталниот урбанистички план не е градежна парцела од општо добро и за општа употреба.

Прочистениот текст на нормата од 2009 година гласи:

1. *Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.*
2. *Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.*

По вака добиена легислатива и норматив по мерка на субјектот барател според кој воедно се задоволува и општото добро на субјектот граѓанин се донесува норматив во кој се изменува целокупното општествено добро. Имено, во 2014 година законодавецот предвидел дека предмет на приватизација на објект (земјиште) може да биде и таков вид на објект (земјиште) што е од општо добро и од општ интерес на субјектот граѓанин, доколку во моментот на поднесување на барањето истото не било реализирано и не е во функција на општиот интерес и општото добро¹⁴.

Прочистениот текст на нормата од 2014 година гласи:

1. *Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.*
2. *По исклучок од ставот (1) на овој член предмет на приватизација може да биде градежното земјиште на кое право на користење*

¹⁴) Види Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежното земјиште во државна сопственост („Сл. весник на Р. Македонија“, бр.144 од 30.9.2014 година). [Pravo.org.com.mk](http://www.pravo.org.mk) <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43> Според тоа во член 2 од измените, во член 6 по ставот (1) се додава нов став (2) кој гласи: „(2) По исклучок од ставот (1) на овој член предмет на приватизација може да биде градежното земјиште на кое право на користење имаат лицата кои се поранешни сопственици на градежното земјиште и физичките и правните лица кои за стекнатото право на користење на градежно земјиште платиле надоместок, кое со важечките акти за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба, а намената во моментот на одлучувањето по поднесеното барање за приватизација не е реализирана“. Ставот (2) станува став (3).

имаат лицата кои се поранешни сопственици на градежното земјиште и физичките и правните лица кои за стекнатото право на користење на градежно земјиште платиле надоместок, а кое со важечките акти за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба, а намената во моментот на одлучувањето по поднесеното барање за приватизација не е реализирана.

3. *Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.*

Со вака добиена норма субјектот барател се стекнува со сопственичко право на објект (земјиште) кое е планирано да биде за општо добро и за општа употреба, ако општото добро сè уште не е реализирано. Од овој момент настанува и проблемот. Субјектот барател со добивањето на сопственичкото право се стекнува со целосно располагање и користење на објектот (земјиштето) и на истото има право да гради (бидејќи е градежно), да го отуѓува и други стварни права кои произлегуваат од сопственоста¹⁵. Бидејќи согласно со нормативот, кој го уредил законодавецот, дека објектот (земјиштето) може да биде предмет на приватизација, доколку во моментот на одлучување не е реализирано општото добро, се поставува прашањето дали моментот на реализација би бил наредниот ден. Или, пак, моментот на реализација подразбира теренска реализација или реализација преку урбанистички акт, истото во овој момент не е предвидено.

Со цел да се регулира теренската реализација, законодавецот во 2015 година врши измени и дополнувања на нормативот, при што намената на градежниот објект (земјиште) во моментот на одлучување е во целост или делумно реализирана и ја утврдува посебен орган од управата на имотно-правни работи преку увид на место од страна на геометар¹⁶. Карактеристично е тоа што законодавецот ја навел во нормата *намената, односно дали објектот (земјиштето) претставува општо добро и е за општа употреба и истото е делумно или целосно реализиран за намената на објектот (земјиштето)*. проблемот е во тоа што

¹⁵) Види Закон за сопственост и други стварни права („Сл. весник на Р Македонија” бр. 18 од 5.3.2001 год.) Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

¹⁶) Види Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Сл. весник на Р. Македонија“, бр.153 од 4.9.2015 година), Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43> Во чл.2 од измените, во чл. 6 по ставот (2) се додаваат два нови става (3) и (4), кои гласат: „(3) Околноста дали намената на градежното земјиште во моментот на одлучување е во целост или делумно реализирана се утврдува од страна на органот на државната управа надлежен за имотно-правните работи преку увид на место извршен од страна на вешто лице-геометар. Геометарот е лице кое е вработено во органот на имотно-правни работи при Министерството за финансии“.

намената во никој случај не може во целост да се утврди на место, бидејќи генералните урбанистички планови, како и деталниот урбанистички план ја прикажуваат намената, но во моментот намената можеби сè уште не е спроведена, односно започната. Со цел *намената* да биде во целост утврдена, управата на имотно-правни работи е должна да утврди дали постои намена врз основа на известување од страна на општината каде што се наоѓа градежното земјиште кое е предмет на барањето за приватизација¹⁷. Спорниот момент е тоа што законодавецот не наведува обврзувачки норматив со цел да се утврди дали намената е делумно или во целост реализирана, туку наведува дека доколку геометарот не може да утврди од место за реализацијата, треба да се обрати до локалната самоуправа која преку известување ќе ја потврди реализацијата на објектот (земјиштето). Со тоа што нема обврзувачки норматив постои опасност да согласно урбанистички планови¹⁸, како и согласно со просторниот план на Републиката¹⁹ да постои намена на објектот (земјиштето) од општо добро и за општа употреба и истото да е во подготовка да намената биде реализирана, но теренски да не е започната реализацијата, геометарот ангажиран од управата на имотно-правни работи може на лице место да констатира дека објектот (земјиштето) е слободно за приватизација.

Имено, иако постојат одлуки и други акти за започнување на реализацијата, но теренски да не е покриена реализацијата, геометарот кој констатира на место не сноси одговорност, бидејќи иако постоеле одлуки и други акти за реализација истите, за жал, се ставени вон сила со легислативата за изменување од 2008 година, кога суверенот врши измени на нормативот и ја брише нормата дека актите со кои се уредуваат некакво општо добро²⁰.

¹⁷) Види Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Сл. весник на Р. Македонија“, бр.153 од 4.9.2015 година), Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43> Во чл.2 од измените, во чл. 6 по став (2) се додаваат два нови става (3) и (4), кои гласат: (4) Доколку околноста дали намената на градежното земјиште во моментот на одлучување е во целост или делумно реализирана не може да се утврди на начин од ставот (3) на овој член, истата ќе биде утврдена врз основа на известување од страна на општината каде што се наоѓа градежното земјиште кое е предмет на барањето за приватизација, во рок од 15 дена, од денот на доставување на барањето од органот на државната управа надлежен за имотно-правните работи“.

¹⁸) Урбанистичките планови се изготвуваат врз основа на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11 и 144/12) (пречистен текст) „Сл. весник на Р. Македонија“, бр.70 од 16.5.2013 година file:///C:/Users/Acer/Downloads/PT_Zakon_za_prostorno_i_urbanisticko_planiranje_70_16052013.pdf

¹⁹) Согласно со Уставот на РМ чл.68 Собранието утврдува просторно планирање <http://makemigration.readyhosting.com/upload/Ustav.pdf>

²⁰) Види Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на

Според тоа прочистениот текст на конечниот норматив на член 6 со измените од 2015 година гласи:²¹

(1) Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни-површини) и градежното земјиште што со актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член предмет на приватизација може да биде градежното земјиште на кое право на користење имаат лицата кои се поранешни сопственици на градежното земјиште и физичките и правните лица кои за стекнатото право на користење на градежно земјиште платиле надоместок, а кое со важечките акти за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба, а намената во моментот на одлучувањето по поднесеното барање за приватизација не е реализирана.

(3) Околноста дали намената на градежното земјиште во моментот на одлучување е во целост или делумно реализирана се утврдува од страна на органот на државната управа надлежен за имотно-правните работи преку увид на место извршен од страна на вешто лице-геометар.

(4) Доколку не може да се утврди околноста дали намената на градежното земјиште во моментот на одлучување е во целост или делумно реализирана на начин од ставот (3) на овој член, истата ќе биде утврдена врз основа на известување од страна на општината каде што се наоѓа градежното земјиште кое е предмет на барањето за приватизација, во рок од 15 дена, од денот на доставување на барањето од органот на државната управа надлежен за имотно-правните работи.

(5) Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

По ваков добиен норматив и легислатива која уредува можност каде општо добро и добро за општа употреба е објект (земјиште), кое е предмет на приватизација и истото биде приватизирано може општествената заедница да биде доведена до несакани последици. Последиците од ваков вид на легислатива преку вметнување на норматив кој уредува приватизација на објект (земјиште) кое е предмет на приватизација, а воедно е предмет на општо добро за општествената заедница преку

градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на РМ“, бр. 165 од 30.12.2008 година); Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43> Притоа во чл. 3 од измените се менува чл. 6 ст.1, каде што зборовите „и актите што ги заменуваат тие планови“ се бришат.

²¹) Види Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост (пречистен текст до 21.9.2015 година) Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

легислативи за експропријација²² барателот подоцна ќе биде обесштетен со енормно високи финансиски суми.

2. Штетни последици и решенија преку студија на случај

Постојат повеќе случаи кои укажуваат на обесштетување на баратели на приватизирани објекти (земјишта) пред реализација на општото добро кое е од јавен интерес. Како карактеристичен пример ќе се земе реализацијата на експресниот магистрален пат во Источна Македонија.

Имено, овој објект согласно со урбанистичките планови и актите кои беа донесени беше со намера да се реализира. Многу битно е тоа што постоела намера за намена на земјиште во општо добро од јавен интерес, но намената не била реализирана во целост или делумно од страна на извршителот²³. Намерата се гледа преку одлуките и други акти, како и преку урбанистичките планови и просторниот план на Републиката²⁴. За да биде намерата започната со реализација потребно е теренско покривање. Воедно, потребно е обезбедување на земјиште кое преку експропријација ќе се обезбеди намерата да биде реализирана. Експропријацијата ја врши субјектот-локалната самоуправа преку истиот оној субјект на имотно-правни работи при извршната власт на финансиите на Републиката, кој врши приватизација на градежен објект (земјиште). Според тоа, истото претставува уште еден факт дека не постои одговорност на вработените во овој субјект, а одговорност која би се поврзала со приватизацијата на градежен објект (земјиште), бидејќи не постоел предлог за експропријација на земјиште, а било предмет на приватизација, како и теренски не постеле активности за реализација на намерата. Но, да се вратиме на експропријацијата.

Бидејќи во конкретниот случај во кој со Програмата на Владата на РМ се предвидува експресен магистрален пат, потребно е да се обезбеди земјиште и истото доколку е приватизирано треба да се обезбеди преку експропријација. Согласно со нормативите кои се во сила за приватизација на градежното земјиште (објект), а тоа дека доколку не било реализирано планираното да може да се приватизира, само во 2015 година се приватизирани енормно големи површини, иако се знаело дека ќе се гради експресен магистрален пат, сепак истите тие површини се приватизирани покрај планиран експресен магистрален пат. Според тоа, легислативата

²²) Види Закон за експропријација („Сл. весник на Р. Македонија“, бр.95 од 26.7.2012 година). Pravo.org.com.mk file:///C:/Users/Acer/Downloads/zakon_za_eksproprijacija_95_26072012.pdf

²³) Поимот извршител претставува извршната власт која треба да ги извршува задачите од суверенот, види Општествен договор Ж.Ж.Русо

²⁴) Види Програма за инфраструктура на Владата на РМ <http://vlada.mk/programa/infrastruktura> <http://vlada.mk/sites/default/files/programa/2014-2018/infrastruktura.pdf>

подразбира темна бројка на криминалитет (Арнаудовски, 2007), но сепак тука не станува збор за криминалитет со сторување или несторување или криминалитет кој е сторен спротивно на легислатива, туку за криминалитет преку легислатива, бидејќи легислативата овозможува криминалитет со тоа што дозволува легалитет на барањето за приватизација на градежно земјиште (објект) на кое иако било планирано некакво општо добро од јавен интерес, но само ако не било реализирано. Според тоа, тука би станувало збор за темната бројка на „легален криминалитет“²⁵.

Се поставува прашањето, што ако реализацијата на планираното настане наредниот ден по приватизацијата? Одговорот би бил едноставен, не било реализирано иако било планирано, за што би следувало експропријација²⁶. Притоа, евидентно е дека соодветната легислатива за овој вид на креирана политика треба да се врати на решението од 2005 година во кое се уредува кој објект (земјиште) во општествена сопственост не може да биде приватизирано и предадено во сопственичко право на субјектите баратели. Имено, во легислативата децидно стои дека предмет на приватизација не може да биде објект што е во општа употреба и за општо добро на субјектот граѓанин. Правните дела кои се спротивни на истото, суверенот вели дека нема да произведуваат правно дејство и истите би биле ништовни, а истото гласи;

(1) Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.

(2) Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

Освен наведеното решение, тука може да се спомене и Решението од 2009 година коешто овозможува приватизација на градежни парцели доколку не се опфатени во урбанистичките планирања како општо добро и за општа употреба, а не како претходно. Со вака уредена легислатива кон субјектот барател се исправа една неправда, бидејќи претходно доколку со урбанистичко планирање објектот (земјиштето) е во градежен опфат истото не може да биде предмет на приватизација. Со овој норматив субјектот барател има можност да го приватизира објектот (земјиштето), доколку истото според деталниот урбанистички план не е градежна парцела од општо добро и за општа употреба, а која гласи:

(1) Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни

²⁵) Темната бројка на криминалитет подразбира неоткриен криминалитет кој е извршен спротивно на законските прописи.

²⁶) Експропријација претставува одземање на земјиште преку исплата на паричен надоместок.

плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.

(2) Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

Кога овие две решенија би се фузирале во една норма, тогаш истата би гласела:

(1) Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.

(2) Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

На овој начин би добиле норматив, а и легислатива со која се врши приватизација на градежно земјиште доколку истото не е планирано согласно со урбанистичките планови и дека нема донесени акти со кои би било земјиште за општо добро и за општа употреба, односно дека на градежната парцела не е планирано добро од јавен интерес.

Критичкиот поглед кон вака уредена легислатива преку норматив во кој не се дозволува приватизација на градежно земјиште на кое е планирано општо добро од јавен интерес, политиките на креирање треба да се насочат кон решение во кое би постоела можност за замена на градежното земјиште, а на кое не е планиран објект од јавен интерес. Замената може да биде спроведена, но само на градежно неизградено земјиште, односно замена на земјиште со иста култура²⁷. Во овој случај нормативот би добил сосема нова форма која како нацрт предлог би гласел:

(1) Градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација.

(2) Градежното земјиште кое согласно со став (1) не може да биде предмет на приватизација на барателот може да му се понуди замена на градежно земјиште во државна сопственост кое според актите за урбанистичко планирање со кои се утврдува градежната парцела и актите што ги заменуваат тие планови не е наменето за добро во општа употреба.

²⁷⁾ Види Закон за катастар на недвижности („Сл. весник на РМ“ бр.55/13 од 16.4.2013 г.)

(3) *Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.*

Вака креирано решение не дава можност да општо добро за општа употреба да биде приватизирано за да подоцна биде експроприрано. Имено, во норма стои дека земјиштето кое согласно со актите и урбанистичките планови е наменето за општа употреба и е за општо добро на граѓанинот не е предмет на приватизација. Воедно, тука ја нема нормата дека доколку не е реализирано планираното да може да биде приватизирано, со што ја нема штетата на Буџетот на Републиката, а со тоа и на граѓанинот преку норма која овозможува „темна бројка на легален криминалитет“. Притоа на субјектот барател му се нуди замена на градежно неизградено земјиште со што и барателот не е оштетен.

Освен горенаведеното, спорен е моментот на укинување на поимот користење. Укинувањето на корисничкото право како единствен норматив и воведување на сопственичко право по секоја цена, по автоматизам, доведува до експропријационо право и обврска, при реализација на општото добро.

Заклучок

Врз основа на горенаведеното, евидентно се гледа дека постои опасност од појава на општествено зло преку донесување на легислативи кои се на штета на граѓанинот, а сето тоа сторено врз грбот на потчинетиот преку заедничкиот Буџет на Републиката. Од тие причини законодавецот треба да бара стручно мислење и наоди од директните извршители на легислативите, мислењето за конкретните нормативи, но воедно и за штетите кои би настанале со примена на горенаведените норми. Според тоа, легислативите не смеат да бидат на товар на Буџетот на Републиката, бидејќи товарот го сноси суверенот, а притоа корист добива индивидуален суверен преку легислатива.

Имено, со вака креирани легислативи се дава моќ не е само во оној кој директно ја практикува власта, туку и во неговите потчинети бирократи кои ја спроведуваат креираната политика, а со тоа и опасност од коруптивно општествено зло.

Користена литература

Арнаудовски, Љ., *Криминологија*, Скопје, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“

Декарт, Р. (2012), *Принципи на филозофијата* (прев. Н.Стојановски), Скопје: Ѓурѓа

Русо, Ж.Ж. (2013), *Општествен договор* (прев. Ѓ.Костеска-Андонова), Скопје: Ѓурѓа

Трајковски, И. (2005), *Политичка социологија*, Скопје: Универзитет

„Св.Кирил и Методиј“

Фуко, М. (1998), *Археологија знања* (прев. на српски М.Козомара), Београд: Плато

Хегел, Г.В.Ф. (2010), *Феноменологија на духот* (прев. Т.Науновски), Скопје: Гурѓа

Nash, K (2005), *Political sociologi: Globalziation, Politics and Power*, Blackwell Publishing Ltd. 2005 (first ed.2000), приспособен превод, Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“

Nice,F (2013), *Volja za mok* (prev. na Srpski V.Stepanov) Copyright: Attribution Non-commercial <http://www.scribd.com/doc/129082215/Fridrih-Ni%C4%8De-VOLJA-ZA-MO%C4%86>

Интернет страници

Закон за експропријација, „Сл. весник на Р. Македонија“, бр.95 од 26.7.2012 година, Pravo.org.com.mk file:///C:/Users/Acer/Downloads/zakon_za_eksproprijacija_95_26072012.pdf

Закон за сопственост и други стварни права, „Сл. весник на Р Македонија“ бр. 18 од 5.3.2001 год. Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Закон за катастар на недвижности („Сл. весник на РМ“, бр.55/13 од 16.4.2013 година) <http://www.katastar.gov.mk/mk/Page.aspx?id=133&m=1486>

Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11 и 144/12), Сл. весник на Р. Македонија, бр.70 од 16.5.2013 година file:///C:/Users/Acer/Downloads/PT_Zakon_za_prostorno_i_urbanisticko_planiranje_70_16052013.pdf

Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост од 21.9.2015 г (прочистен текст) Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, Сл. весник на РМ, бр.4/05, од 17.1.2005 г., Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, „Службен весник на РМ“, бр. 165 од 30.12.2008 година; Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, „Службен весник на РМ“, бр. 146 од 7.12.2009 година; Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и

закуп на градежното земјиште во државна сопственост, „Сл. весник на Р. Македонија“, бр.144 од 30.9.2014 година Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Закон за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, „Сл. весник на Р. Македонија“, бр.153 од 4.9.2015 година, Pravo.org.com.mk <http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=43>

Програма за инфраструктура на Владата на РМ <http://vlada.mk/sites/default/files/programa/2014-2018/infrastruktura.pdf>

Устав на Република Македонија, „Сл.весник на РМ“, 52/91, 31/98, 91/01 <http://makemigration.readyhosting.com/upload/Ustav.pdf>